

Aan:

- Hare excellentie mr. drs. I.K. van Engelshoven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- Woordvoerders wetenschapsbeleid en hoger onderwijs Tweede Kamer: Judith Tielen (VVD), Harm Beertema (PVV), Harry van der Molen (CDA), Paul van Meenen (D66), Lisa Westerveld (GroenLinks), Frank Futselaar (SP), Kirsten van den Hul (PvdA), Eppo Bruins (ChristenUnie), Lammert van Raan (Partij voor de Dieren), Henk Krol (50Plus), Roelof Bisschop (SGP), Farid Azarkan (Denk);
- Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- Collegevoorzitters Nederlandse universiteiten;
- Commissie sectorplannen bètatechniek;
- Commissie sectorplannen SSH;
- KNAW-bestuur;
- NWO-bestuur;
- VSNU-bestuur.

9 juli 2019

Betreft: Oproep van het SSH-gebied met betrekking tot implementatie van het advies van de commissie Van Rijn

Het advies van de commissie Van Rijn met de aanpassingen van de minister zoals verwoord in haar brief van 21 juni 2019 is overgenomen door de Tweede Kamer.

Ondanks oproepen van alle algemene universiteiten, de KNAW, De Jonge Akademie, de VSNU, WOinActie, studenten- en vakbonden, het gezamenlijk SSH-veld, grote delen van het bètatechniek-veld en duizenden studenten heeft het kabinet het advies van de commissie Van Rijn overgenomen zonder de consequenties helder te duiden en zonder gelegenheid te geven voor het zoeken van oplossingen die geen of minder schade zouden veroorzaken.

Er is veel onduidelijk na de stemming in de Tweede Kamer donderdagnacht. Het is deels aan het veld en de universiteiten om helderheid te verschaffen, vooral over wat er *binnen* de universiteiten moet gebeuren. Want zoals de minister herhaaldelijk heeft gezegd in de afgelopen twee weken: “over de implementatie ga ik niet, over de herverdeling ga ik niet, over het beleid ga ik niet”. We verwachten dan nu ook van de minister dat ze de universiteiten de ruimte geeft om, voor zover mogelijk, begaanbare uitwegen te vinden in deze complexe situatie.

Het SSH-beraad doet in dit verband de volgende oproepen:

1. Oproep aan OCW en commissie sectorplannen bètatechniek:

Geef uitvoering aan de aangenomen motie van Paul van Meenen om 18 miljoen van de sectorplannen bètatechniek over te hevelen van NWO naar de algemene universiteiten en te oormerken voor de bètafaculteiten van deze universiteiten. Hiermee wordt uitvoering aan het regeerakkoord gegeven (investeren in bètatechniek) en wordt het duivelse dilemma waarvoor de algemene universiteiten zich gesteld zien, minder groot.

2. Oproep aan de KNAW, NWO en de VSNU

Conform het advies van Van Rijn hevelt de minister 100 miljoen over van de 2^e naar 1^e geldstroom. 60 miljoen hiervan zijn geïdentificeerd, 40 miljoen volgen naar aanleiding van een plan van de VSNU en NWO, o.a. als vervolg op het advies van de commissie Weckhuysen. Deze 40 miljoen moet gevonden worden nadrukkelijk zonder de Open Competitie en de Vernieuwingsimpuls te raken (zoals door Eppo Bruins voorgesteld in de Kamer). We roepen partijen op om een voorstel te doen de 40 miljoen in te zetten voor het SSH-gebied en voor samenwerking SSH en bètatechniek. Dit kan door middel van sectorplannen (zoals uitgestippeld op blz. 12 in de brief van de minister). Hiermee kan in de basis geïnvesteerd worden en kunnen bepaalde thema's verder worden uitgewerkt. Het SSH-gebied heeft recent laten zien prima met dit instrument uit de voeten te kunnen. Uiteraard rekenen we erop dat de minister een dergelijk voorstel zal overnemen.

3. Oproep aan de besturen van de algemene universiteiten

Voer een gezamenlijk plan uit, indien mogelijk, om een 'level playing field' te creëren waarin afspraken over interne herverdeling worden vastgelegd. Meerdere universiteiten hebben zich er al aan gecommitteerd niet over te gaan tot een interne herverdeling. Het is van belang om dit goed vast te leggen. De noodzaak voor een grote herverdeling kan deels tegemoet worden gekomen met punt 1 waarbij bètafaculteiten in brede universiteiten al extra middelen krijgen. Hierdoor gaat bètatechniek erop vooruit en hoeven medisch en SSH niet of minder in te leveren. Door heldere afspraken voorkomen de universiteiten een lange interne discussie hierover in de komende jaren, en wordt rust gecreëerd.

Creëer (verdere) randvoorwaarden voor interdisciplinaire, interfacultaire samenwerking (binnen het SSH-gebied en tussen bijvoorbeeld SSH en bètatechniek) in onderwijs en onderzoek, binnen en tussen universiteiten. Hiervoor zit *geen* expliciete prikkel in het advies van Van Rijn of het beleid van de minister, maar zulke samenwerking is wel wat maatschappelijk en wetenschappelijk nodig is.

4. Oproep aan de technische universiteiten

Het SSH-veld wacht met enthousiasme de uitnodiging af die neergelegd is bij de technische universiteiten om te zorgen voor samenwerking met andere velden en universiteiten, aansluitend bij de aan hen toegekende nieuwe middelen (blz. 5 van de brief).

5. Oproep aan het SSH-veld

Het is pijnlijk duidelijk dat, in schril contrast met de internationale status, de politieke waardering voor het SSH-veld in Nederland gering is gebleken. We roepen bestuurders en medewerkers in het veld op om hierover na te denken en verder invulling te geven aan reeds in gang gezette opschaling van samenwerking en ondersteuning. Dit vergt investeringen en middelen van het veld zelf, en van OCW, zoals bij het Platform Bètatechniek of het Techniekpact.

6. Oproep aan politieke partijen

Ten slotte roept het SSH-veld de politieke partijen op verder te kijken dan bestaande beelden en de cijfers te bestuderen met betrekking tot het belang van het SSH-veld, over de intrinsieke waarde, over de maatschappelijke en economische waarde, over de sterkte en bijdrage van het SSH-veld aan de internationale positie en reputatie van Nederland, over het vermogen van het veld om leidend te zijn bij grote, interdisciplinaire vraagstukken, over het opleiden van studenten voor de 21^e eeuw. Een begin is het domeinbeeld en het beeld van het SSH-gebied in Nederland (zie <http://www.sectorplan-ssh.nl>). Het SSH-veld gaat graag het gesprek hierover aan. We denken graag mee over de toekomst van de wetenschap en de universiteiten in Nederland.

Bovengenoemde punten kunnen binnen bestaande kaders uitgevoerd worden. Een (klein) deel van de te verwachte schade kan hiermee worden hersteld. Voorop dient echter te staan dat waardering voor, en investering in, onderwijs en onderzoek in de breedte, en met additionele middelen, noodzakelijk blijft.

Prof. dr. Claes de Vreese
Voorzitter SSH-beraad, voorzitter KNAW Sociaal-Wetenschappelijke Raad

Prof. dr. Kees Aarts
Voorzitter landelijk Disciplineoverleg Sociale Wetenschappen

Prof. dr. Keimpe Algra
Voorzitter KNAW Raad voor Geesteswetenschappen

Prof. dr. Ton Hol en prof. dr. Joanne van der Leun
Voorzitter landelijk Disciplineoverleg Rechtsgeleerdheid

Prof. dr. Janneke Plantenga
Voorzitter landelijk Disciplineoverlegorgaan Economie en Bedrijfskunde

Prof. dr. Fred Weerman
Voorzitter landelijk Disciplineoverleg Letteren en Geesteswetenschappen